

ФАРМАКОФОБІЯ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ АПТЕК М.ЛЬВОВА

Макух Христина Ігорівна

к.фарм.н., доцент,

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Городнича Оксана Юріївна

к.фарм.н., асистент,

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Актуальність. Відповідно до результатів сучасних наукових досліджень, кожна восьма людина має певну фобію, тобто надмірні побоювання певного об'єкта чи ситуації. Серед них чільне місце займає фармакофобія – нав'язливий страх, пов'язаний з необхідністю приймати лікарські засоби (ЛЗ) [1-3].

Мета дослідження. За результатами анкетного опитування та експертної оцінки працівників аптек встановити поширеність та можливі причини фармакофобії у пацієнтів.

Матеріали та методи дослідження. Результати анонімного анкетного опитування працівників (n=80) аптечних закладів м. Львова. Учасники дослідження проводили експертне ранжування можливих причин фармакофобії.

Результати. Встановлено, що 67% учасників дослідження знайомі з поняттям «фармакофобія», причому третина респондентів вважає страх, пов'язаний з прийманням ЛЗ, поширеною проблемою.

Згідно з результатами експертної оцінки фармацевтичних працівників було сформовано ранжований перелік основних причин виникнення фармакофобії у пацієнтів. До них, зокрема, належать: (I) страх виникнення побічних реакцій внаслідок застосування ЛЗ; (II) негативний попередній досвід застосування ліків; (III) зневіра пацієнта до лікування загалом, (IV) психологічний стан пацієнта, стрес; (V) негативне відношення до лікової форми ЛЗ. Іншими поширеними факторами розвитку фармакофобії були: страх пацієнта щодо розвитку залежності від ліків; реклама ліків на телебаченні; фізичний страх (біль від ін'єкцій, задуха від ковтання таблетки). Менш важливими чинниками фармакофобії були: великий обсяг інформації в інструкції до медичного застосування ЛЗ; повна недовіра до медицини (лікарів, ліків, виробника ЛЗ); поліпрагмазія; нагнітання ситуації у засобах масової інформації; переконання пацієнта, що ліки – це «отрута»; деменція чи банальний пропуск приймання ліків; ятрогенні фактори (тяжкі переживання пацієнта через необережні, необдумані висловлювання/поведінку медичних працівників, які негативно вплинули на пацієнта та його психіку); упередження пацієнтів щодо оригінальності ліків; недостатнє усвідомлення пацієнтом потреби застосування призначених ліків; наявність будь-яких упереджень (наприклад, релігійних).

Більше половини фармацевтів (59%) мали досвід роботи з пацієнтами із фармакофобією, проте, 43% опитаних не обізнані щодо можливих способів інапрямків подолання страху застосування ЛЗ у пацієнтів. При цьому, лише 26% працівників аптек цікавилися питанням менеджменту фармакофобії. На думку більшості респондентів (70%), подолання фармакофобії є прерогативою для всієї медичної команди (зокрема, сімейного лікаря, фармацевта, психолога). 14% та 9% опитаних вказали, що вирішення цієї проблеми належить виключно до обов'язків сімейного лікаря та психолога, відповідно. Разом із тим, 5% учасників дослідження переконані, що менеджментом фармакофобії повинен займатися працівник аптеки. Близько 2% фармацевтів переконані, що тільки психіатр допоможе у цій ситуації.

На питання «Чи може фармацевтичний фахівець вплинути на поведінку пацієнта з фармакофобією?» ствердну відповідь дали 82% респондентів. Решта, 18% вважають навпаки.

Висновки. Встановлено, що фармакофобія – доволі поширене явище, оскільки більше половини опитаних фармацевтів мають досвід роботи з пацієнтами, які мають страх, пов'язаний із застосуванням ліків. Основними причинами фармакофобії у пацієнтів, на думку працівників аптек, є страх виникнення побічних реакцій ЛЗ та негативний попередній досвід застосування ліків. Понад 70% фармацевтів вважають, що належать до команди фахівців, які здатні допомогти у вирішенні цієї проблеми, але, при цьому, лише 26% цікавляться менеджментом фармакофобії.

Список літератури:

1. Парамош ОВ, Громовик БП. Фармацевтична діагностика фармакофобії. Український вісник психоневрології. 2011; 2 (67): 62-64.
2. Petelinšek A, Lauri Korajlija A. Predictors of pharmacophobia. Health PsycholRes. 2020; 8(1): 8853. doi: 10.4081/hpr.2020.8853
3. de Leon J, De Las Cuevas C. The Art of Pharmacotherapy: Reflections on Pharmacophobia. J Clin Psychopharmacol. 2017; 37(2): 131-137. doi: 10.1097/JCP.0000000000000675